

Pradžia>Pinigai ir piniginiai reikalavimai>Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse

Lenkija

1 Kokių rūšių priemonių esama?

Priemonės pobūdis priklauso nuo reikalavimo, kurį prašoma užtikrinti, pobūdžio. Pagal Civilinio proceso kodekso (*kodeks postępowania cywilnego*) 747 straipsnį piniginiai reikalavimai užtikrinami:

areštuojant kilnojamąjį turtą, darbo užmokesčių ir atlyginimus, į banko sąskaitą nukreiptus reikalavimus ar kitus reikalavimus, taip pat kitą daiktinę teisę; įkeičiant subjekto, kuriam taikoma prievolė, nekilnojamąjį turtą privalomąja hipoteka; nustatant draudimą disponuoti nekilnojamuoju turtu arba jį įkeisti, jei jis neįtrauktas į žemės ir hipotekos registrą, arba jei jo žemės ir registro įrašas prarastas arba sunaikintas; įkeičiant laivą arba statomą laivą laivo hipoteka; nustatant draudimą disponuoti bendrai valdoma teise į patalpas; nustatant administravimą subjekto, kuriam taikoma prievolė, įmonei, žemės ūkio valdai arba verslui ar jo daliai, taip pat subjekto, kuriam taikoma prievolė, žemės ūkio valdai ar jos daliai.

Jei užtikrinamas nepiniginis reikalavimas, teismas nustato tokį užstatą, kuris, jo nuomone, yra tinkamas konkrečiu atveju, neatmesdamas priemonių, skirtų piniginiams reikalavimams užtikrinti, taikymo (Civilinio proceso kodekso 755 straipsnis). Visų pirma teismas gali:

nustatyti tam tikras šalių ar bylos dalyvių teises ir pareigas, kol bus nagrinėjama byla; nustatyti draudimą disponuoti daiktais ar teisėmis, kurios yra bylos dalykas; sustabdyti vykdymo procesą ar kitą procesą, kurio tikslas – įvykdyti teismo sprendimą; sureguliuoti vaikų (nepilnamečių) globos ir bendravimo su vaikais klausimus; įpareigoti padaryti atitinkamą įrašą žemės ir hipotekos registre ar kitame atitinkamame registre.

Pasirenkant užstato pateikimo formą, turi būti atsižvelgiama į bylos šalių ar dalyvių interesus siekiant užtikrinti tinkamą teisę turinčio subjekto teisinę apsaugą ir pernelyg neapsunkinti subjekto, kuriam taikoma prievolė.

2 Kokiomis sąlygomis tokios priemonės gali būti skiriamos?

2.1 Procedūra

Byla dėl užstato pateikimo keliami:

bylos šalies ar dalyvio prašymu, pateiktu teismui, turinčiam jurisdikciją nagrinėti bylą pirmąja instancija. Jei šio teismo negalima nustatyti, jurisdikciją turi vietos, kurioje turi būti vykdomas sprendimas ar įgyvendinamas užstatas, teismas, arba nesant šio pagrindo, arba jei sprendimas dėl užstato vykdytinas skirtingų teismų jurisdikcijoje, Varšuvos sostinės apylinkės teismas (*sąd rejonowy*). Byloje pateiktą prašymą dėl užstato nagrinėja tos instancijos teismas, kuriame nagrinėjama byla, išskyrus atvejus, kai tai yra Aukščiausiasis Teismas (*Sąd Najwyższy*). Tokiais atvejais pirmosios instancijos teismas sprendžia, ar reikėtų pateikti užstatą (Civilinio proceso kodekso 734 straipsnis); savo iniciatyva tais atvejais, kai byla gali būti keliami *ex officio* (Civilinio proceso kodekso 732 straipsnis).

Prašymai taikyti užstatą pateikiami raštu. Jie turėtų atitikti procesiniams dokumentams keliamus reikalavimus, nurodant pateikiamo užstato formą, o jei tai piniginis reikalavimas, taip pat ir užstato dydį (kuris negali viršyti pateikto reikalavimo sumos, apskaičiuotos kartu su palūkanomis nuo sprendimo dėl užstato priėmimo dienos, taip pat kartu su užstato pateikimo išlaidomis, be to, į šią sumą gali įeiti numatomos bylinėjimosi išlaidos), ir prašymą pagrindžiančias aplinkybes. Jei prašymas taikyti užstatą pateikiamas prieš iškeliant bylą, taip pat reikėtų trumpai apibūdinti bylos dalyką (Civilinio proceso kodekso 736 straipsnis).

Užstatas gali būti pateiktas prieš iškeliant bylą arba ją nagrinėjant. Po to, kai turintis teisę subjektas gavo vykdomąjį dokumentą, užstatas gali būti pateikiamas tik jei juo siekiama užtikrinti reikalavimą, kurio įvykdymo terminas dar nesibaigė (Civilinio proceso kodekso 730 straipsnio 2 dalis).

Jei užstatas pateikiamas dar prieš iškeliant bylą, teismas nustato terminą, iki kada reikėtų pateikti pareiškimą dėl bylos iškėlimo, nes kitaip užstatas bus panaikintas. Šis terminas negali būti ilgesnis kaip dvi savaitės (Civilinio proceso kodekso 733 straipsnis).

Prašymus taikyti užstatą būtina išnagrinėti nepagrįstai nedelsiant, per vieną savaitę nuo jų pateikimo teisme dienos, nebent specialiosiose nuostatose numatyta kitaip. Jei įstatyme numatyta, kad prašymai nagrinėjami teismo posėdyje, teismo posėdžio datą reikėtų paskirti per vieną mėnesį nuo prašymo pateikimo dienos (Civilinio proceso kodekso 737 straipsnis).

Užstatas pateikiamas teismo sprendimu.

2.2 Pagrindinės sąlygos

Užstato gali būti prašoma visose teismo arba arbitražo teismo nagrinėjamosse civilinėse bylose (Civilinio proceso kodekso 730 straipsnis).

Užstato pateikimo sąlygos: reikalavimas ir teisinis interesas pateikti užstatą turi būti pagrįsti. Teisinis suinteresuotumas pateikti užstatą yra tuo atveju, jei bus neįmanoma ar labai sunku įvykdyti priimtą teismo sprendimą arba bylos tikslo bus neįmanoma arba labai sunku pasiekti nepateikus užstato (Civilinio proceso kodekso 7301 straipsnis).

Užstato tikslas negali būti reikalavimo patenkinimas, nebent įstatyme nustatyta kitaip (Civilinio proceso kodekso 731 straipsnis).

Teismas gali nustatyti sprendimo dėl užstato vykdymo sąlygą – teisę turintis subjektas turi pateikti užstatą, kad užtikrintų subjekto, kuriam taikoma prievolė, reikalavimus, kylančius dėl sprendimo dėl užstato įvykdymo, išskyrus atvejus, kai teisę turintis subjektas yra valstybės išdas ir jei užstatas pateikiamas reiškiant reikalavimus dėl išlaikymo, neįgalumo pensijos ar sumų, nesumokėtų darbuotojui bylose, susijusiose su darbo teise, tačiau ši dalis neturi viršyti viso mėnesinio darbuotojo darbo užmokesčio (Civilinio proceso kodekso 739 straipsnis).

3 Tokių priemonių dalykas ir pobūdis

3.1 Kokių rūšių turtui šios priemonės gali būti taikomos?

Užstatas gali būti taikomas:

kilnojamajam turtui;

darbo užmokesčiui ir atlyginimams;

reikalavimams, nukreiptiems į banko sąskaitą, ar kitiems reikalavimams, ar kitoms turtinėms teisėms;

kilnojamajam turtui;

laivams ar statomiems laivams;

bendrosios nuosavybės teisei į patalpas;

įmonei ar žemės ūkio valdai, įmonės verslui ar jo daliai, taip pat žemės ūkio valdos daliai.

Užstatas negali būti taikomas daiktams, skoloms ar teisėms, į kurias negali būti nukreiptas vykdymas. Greitai gendančios prekės gali būti užstatas, jei subjektas, kuriam taikomas įpareigojimas, neturi kito turto, kuriuo galėtų užtikrinti teisę turinčio subjekto reikalavimus, o prekes galima greitai parduoti.

3.2 Koks yra tokių priemonių poveikis?

Pagrindinis bylos dėl užstato tikslas – užtikrinti, kad teisę turintis subjektas (dažniausiai kreditorius) būtų apsaugotas nuo galimų neigiamų delsimo padarinių teismo nagrinėjamosiose bylose (arba sprendžiant ginčą neteisminiu būdu) ir pagerinti teisę turinčio subjekto padėtį vykdymo bylose, jei teismo bylos ir užstato dalykas yra vykdytinas reikalavimas. Tam tikromis ribotomis aplinkybėmis užstatas taip pat gali leisti teisę turinčiam subjektui gauti išmokas grynaisiais.

Be to, užstatas gali būti priemonė reaguoti į prievolę turinčio subjekto veiksmus, nenaudingus teisę turinčio subjekto pagrįstiems interesams.

Užstato padariniai prievolę turinčiam subjektui skiriasi, atsižvelgiant į užstato pateikimo formą, ir gali būti tokie:

jei areštuojamas kilnojamasis turtas, šio turto valdymas po arešto neturi poveikio tolesnei bylos eigai, o vykdymo byla dėl areštuoto kilnojamojo turto taip pat gali būti keliama pirkėjui;

jei įmonės ar žemės ūkio valdos savininko banko sąskaita yra areštuojama kaip užstatas, teisę turintis subjektas gali pasiimti tik teismo nurodytas sumas, skirtas einamajam darbo užmokesčiui ir atlyginimams sumokėti, taip pat išskaičiuojamiesiems mokesčiams ir kitoms įstatymo nustatytoms sumoms bei pridėtinėms išlaidoms apmokėti;

ribotai galima panaudoti kitas skolas ir areštuotas turtines teises (panaudojimo būdą nustato teismas);

antstolis parduoda visus areštuotus daiktus kartu su teisėmis į finansines priemones, registruotas vertybinių popierių sąskaitoje ar kitoje sąskaitoje, kaip ji suprantama pagal Prekybos finansinėmis priemonėmis taisykles, ir gauta suma deponuojama teismo depozitinėje sąskaitoje;

nustatomas draudimas disponuoti nekilnojamuoju turtu ir bendra nuosavybe turima teise į patalpas arba suvaržyti šį turtą ar teisę;

laivui arba statomam laivui nustatoma laivo hipoteka;

prievolę turintis subjektas netenka valdymo teisių ir paskiriamas administratorius, o pajamos iš administravimo panaudojamos kaip užstatas;

bylose, susijusiose su išlaikymu, prievolę turintis subjektas privalo sumokėti konkrečią vienkartinę ar periodinę sumą teisę turinčiam subjektui.

3.3 Kiek laiko tokios priemonės galioja?

Prievolę turintis subjektas gali bet kada prašyti panaikinti arba pakeisti teisiškai privalomą sprendimą pateikti užstatą, jei išnyksta arba pasikeičia užstato pateikimo priežastis (Civilinio proceso kodekso 742 straipsnis, 7541 straipsnio 3 dalis ir 757 straipsnis).

Užstatas panaikinamas, jei:

prievolę turintis subjektas įneša teisę turinčio subjekto prašyme dėl užstato prašomą užstato sumą į Finansų ministro depozitinę sąskaitą;

ieškinyš ar prašymas teisėtai grąžinamas arba atmetamas;

ieškinyš ar prašymas atmetamas arba byla nutraukiama;

teisę turintis subjektas iškėlus bylą neprašo patenkinti viso reikalavimo arba prašo patenkinti kitus reikalavimus, bet ne prieš iškeliant bylą užtikrintą reikalavimą;

įsiteisėja teismo sprendimas, kuriuo patenkinamas užtikrintas reikalavimas (užstatas panaikinamas praėjus vienam mėnesiui po teismo sprendimo įsiteisėjimo);

teisę turintis subjektas neprašo taikyti kitų vykdymo priemonių per dvi savaites nuo teismo sprendimo, kuriuo patenkinamas reikalavimas, įsiteisėjimo dienos bylose, kuriose užstatas buvo pateiktas areštuojant kilnojamąjį turtą, darbo užmokesčių ir atlyginimus, reikalavimus, nukreiptus į banko sąskaitą, ar kitus reikalavimus, kitą turtinę teisę arba paskiriant administratorių prievolę turinčio subjekto įmonei ar žemės ūkio valdai arba prievolę turinčio subjekto įmonei ar jos dalį sudarančiam verslui ar žemės ūkio valdos daliai.

Užstatas taip pat panaikinamas (Civilinio proceso kodekso 7541 straipsnis):

praėjus dviem mėnesiams po teismo sprendimo, kuriuo patenkinamas užtikrintas reikalavimas, įsiteisėjimo arba sprendimo atmesti apeliacinį skundą ar kitą teisių gynimo priemonę, kurią prievolę turintis subjektas pateikė teismo sprendimo, kuriuo patenkinamas užtikrintas reikalavimas, atžvilgiu, įsiteisėjimo;

jei prievolę turintis subjektas neprašo taikyti kitų vykdymo priemonių per vieną mėnesį po teismo sprendimo, kuriuo patenkinamas užtikrintas reikalavimas, įsiteisėjimo arba sprendimo atmesti apeliacinį skundą ar kitą teisių gynimo priemonę, kurią prievolę turintis subjektas pateikė teismo sprendimo, kuriuo patenkinamas užtikrintas reikalavimas, atžvilgiu, įsiteisėjimo, jei priimama teismo nutartis, kuria, *inter alia*, areštuojamas kilnojamasis turtas.

4 Ar yra galimybė priemonę apskųsti?

Ir teisę turintis subjektas, ir prievolę turintis subjektas gali apskųsti pirmosios instancijos teismo sprendimą dėl užstato (Civilinio proceso kodekso 741 straipsnis).

Paskutinis naujinimas: 24/09/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.